

Nr 2.

Utlåtande i anledning av verkställd granskning av militieombudsmannens ämbetsförvaltning.

För den enligt § 42 mom. 2 riksdagsordningen lagutskott åliggande granskning av militieombudsmannens ämbetsförvaltning ha båda kamrarna till lagutskott hänvisat militieombudsmannens vid innevarande riksdag avgivna berättelse angående militieombudsmansämbetets förvaltning under år 1947.

Första lagutskottet, som verkställt granskningen, har för ifrågavarande ändamål från militieombudsmansexpeditionen mottagit dels de diarium, vilka år 1947 förts i nämnda expedition, dels protokoll över militieombudsmannens inspektioner under året, dels ock expeditionens registratur för samma år. Därjämte hava på särskild begäran handlingarna rörande vissa av militieombudsmannen handlagda ärenden hållits utskottet till handa.

Över den numera fullbordade granskningen får utskottet härmed avgiva utlåtande.

I ämbetsberättelsen antecknas till en början, att militieombudsmannen Nils Regner åtnjutit semester från och med den 20 till och med den 22 maj, från och med den 16 till och med den 28 juni samt från och med den 28 juli till och med den 20 augusti 1947. Jämlikt 17 § första stycket i den för militieombudsmannen gällande instruktionen har militieombudsmansämbetet under dessa tider föreståtts av militieombudsmannens ställföreträdare, rådmannen Erik Anton Wilhelmsson.

Inspektionsresor ha av militieombudsmannen och hans ställföreträdare företagits till Jönköpings, Jämtlands, Kristianstads, Uppsala, Södermanlands, Stockholms, Norrbottens, Skaraborgs, Göteborgs och Bohus, Malmöhus, Gävleborgs och Västernorrlands län, varjämte militieombudsmannen för inspektion besökt vissa försvarsanstalter i Stockholm.

Vid inspektionerna har militieombudsmannen i regel biträts av byråchefen och byråintendenten vid militieombudsmansexpeditionen. För granskningen av vissa kassaförvaltningar har militieombudsmannen såsom biträde anlitat en intendenturofficer. Under år 1947 har i större utsträckning än tidigare uppmärksamhet ägnats förbandens tygmateriel, därvid en tygsakkunnig officer medverkat. Vid inspektionen av truppförband ha granskats krigsrättsprotokollen, protokollen angående disciplinära bestraffningar och angående ärenden rörande förlust av eller skada å krigsmaktens egendom, de militära straffregistren, anteckningsböckerna över meddelade tillrättavisningar, tjänstematriklar, kassaförvaltningarnas räkenskapshandlingar samt handlingar rörande upphandling och redovisning av materiel av olika

slag ävensom marketenterirörelser. Tillika har uppmärksamhet ägnats åt vården av kaserner och materiel, åt hygieniska förhållanden, utspisning och omhändertagandet av de värnpliktigas ransoneringskort samt åt socialvården. I samband med inspektionerna av truppförband ha även arrestlokaler besökts.

Över de under 1947 handlagda ärendena lämnas i ämbetsberättelsen följande översikt:

»På sätt militieombudsmannens ämbetsberättelse till 1947 års lagtima riksdag utvisar kvarstodo vid början av år 1947 från år 1946 balanserade ärenden till ett antal av 227

Under år 1947 tillkommo ärenden till följande antal:

enligt allmänna diariet 566
enligt diariet över hemliga ärenden 4

Sammanlagda antalet ärenden, som förelegat under år 1947, utgör alltså 797

De ärenden, som tillkommit under år 1947, utgöras av:

ärenden inkomna från myndighet 19

klagomål eller framställningar från enskilda 129

ärenden uppkomna under inspektioner eller eljest vid militieombudsmannen åliggande granskning 402

militieombudsmannens organisations- och förvaltningsärenden m. m. 20

Summa 570.

Av de från år 1946 balanserade 227 ärendena ha 95 utgjorts av klagomål eller framställningar från enskilda samt 118 av ärenden, som uppkommit under inspektioner eller eljest vid militieombudsmannen åliggande granskning m. m. Ett ärende tillhörde gruppen »militieombudsmannens organisations- och förvaltningsärenden m. m.». 13 ärenden hade inkommit från myndighet.

Till behandling under år 1947 ha alltså förelegat 32 ärenden, som inkommit från myndighet, 224 klagomål eller framställningar från enskilda, 520 ärenden, som uppkommit under inspektioner eller eljest vid militieombudsmannen åliggande granskningar m. m. samt 21 organisations- och förvaltningsärenden, tillhoppa 797 ärenden.

Av dessa ärenden ha

till annan myndighet hänvisats 32

utan åtgärd avskrivits 62

på grund av återkallelse avskrivits 1

efter vederbörandes hörande eller eljest verkställd utredning avskrivits 454

på grund av att klagande erhållit gottgörelse eller rättelse eljest vunnits blivit avskrivna 45

föranlett åtal eller därmed jämförlig åtgärd 16

föranlett framställning till Konungen eller till departementschef	15
föranlett annan åtgärd	36
och äro vid 1947 års utgång	
under utredning	112
på militieombudsmannens prövning beroende	24
	Summa 797.

Av hela antalet under år 1947 till behandling föreliggande ärenden (797) ha under året slutbehandlats 647 medan till följande år balanserats 150.

Av de anhängiggjorda åtalena (därmed jämförliga ärenden) voro vid 1947 års början ännu icke slutligt

prövade	8
anhängiggjordes under år 1947	11
	Summa 19.

Av dessa åtal

ha under året slutligen avgjorts	15
äro vid årets slut på prövning beroende	4
	Summa 19.»

Såsom av redogörelsen till 1947 års riksdag framgår minskades under det första fredsåret antalet inkommande klagomål i väsentlig grad; under år 1946 nytillkommande klagomål utgjorde sålunda 217 mot 769 näst föregående år. Under år 1947 ha inkommit 129 klagomål. En fortsatt nedgång kan sålunda konstateras. Fortfarande förekomma emellertid hänvändelser till militieombudsmansämbetet i åtskilligt större utsträckning än vad som genomsnittligen var fallet före år 1939. Antalet inspektionsanmärkningar (402) är likaledes lägre än år 1946 (546). Såsom en av anledningarna härtill kan framhållas att i större utsträckning än som tidigare torde ha skett muntliga upplysningar inhämtats vid inspektionstillfällena samt mindre felaktigheter påpekats och utan följande skriftväxling omedelbart rättats.

Ämbetsberättelsen upptager vidare såsom bilagor:

- redogörelse för anhängiggjorda åtal och därmed jämförliga åtgärder,
- redogörelse för vissa ärenden, som icke föranlett åtal eller därmed jämförlig åtgärd,
- redogörelse för vissa framställningar, som av militieombudsmannen gjorts till Konungen, samt
- redogörelse för yttranden, som av militieombudsmannen avgivits till Konungen eller departementschef.

Vad angår åtalena ha redogörelser ansetts böra lämnas endast för sådana som, såvitt vid ämbetsberättelsens färdigställande varit känt, under året prövats av första domstol. Förutom de mål, för vilka redogörelse sålunda lämnats i berättelsen, har under året åtal anhängiggjorts mot en kapten för förolämpning av underordnade.

I avdelningen »vissa ärenden, som icke föranlett åtal eller därmed jämförlig åtgärd» ha i huvudsak medtagits sådana ärenden, vilka på grund av de däri föreliggande spörsmålen ansetts ha intresse utöver de enskilda fallen.

I redogörelsen för framställningar till Konungen omförmälas fyra av militieombudsmannen till Konungen avlåtna skrivelser nämligen

den 27 oktober 1944 angående tillgodoräkande av tjänstgöringstid som villkor för vapenfri värnpliktigs rätt till hemortslön;

den 20 augusti 1947 angående föreskrifter om befälhavares åtgärder då straff skall verkställas utan hinder av att utslaget ej vunnit laga kraft;

den 19 december 1947 angående upphävande av bestämmelse om kvarhållande utöver kontraktstid av fast anställt manskap;

den 19 december 1947 angående upptagande av nöjdförklaring av häktad m. m.

Två av militieombudsmannen under 1947 i anledning av remisser avgivna yttranden återgivas nämligen

den 10 juni till statsrådet och chefen för försvarsdepartementet i anledning av remiss av utredning angående förhållandet mellan befäl och meniga inom krigsmakten m. m.;

den 15 september till Konungen i anledning av remiss av promemoria med utkast till militär rättegångslag.

Utskottet. Vid den granskning av militieombudsmannens ämbetsförvaltning, som utskottet grundlagsenligt förehaft, har någon anledning till anmärkning icke förekommit, vilket utskottet härmed för riksdagen

anmäler.

Stockholm den 3 februari 1948.

På första lagutskottets vägnar:

AXEL LINDQVIST.

Vid detta ärendes behandling ha närvarit

från första kammaren: herrar Ahlkvist, Lodenius, Krügel, Ekströmer, fru Lindström*, herrar Lindgren*, Jonsson, John Wiktor*, och Arrhén;

från andra kammaren: herrar Rylander*, Olsson i Mellerud, Lindberg, Landgren, Andersson i Mölndal, fröken Öberg, herrar Pettersson i Ersbacken* och Anthy.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.